borgernes egen udviklingsplan for

Branderup

Vi kan.

Vi vil.

Vi gør.

lokalrådet i Branderup - april 2017

Indhold

Del I: 3

Indledning og baggrund 3

Lidt om Branderup 4

Ressourceprofil Branderup 6

Del II: 8

Udviklingsplanen 8

Planens hovedtræk og principper 9

Indsatsområder og vision 9

Branderup år 2030 - plads og rum til trivsel 10

Byudvikling, infrastruktur & byforskønnelse 13

Sundhed og Trivsel 16

Service & erhverv 17

Børnehuset Udeliv og Branderup Friskole 19

Foreningsstruktur & netværk 20

Samliv, samarbejdsevne & fællesskabsånd 21

Offentlig & privat serviceniveau 22

Bygninger og facader m.v. 23

Projektet er gennemført af:

Borgerne i Branderup på initiativ af Lokalrådet og Borgerforeningen.

Projektet er trykt med hjælp fra:

Landdistriktsudvalget - Tønder Kommune

Tidligere lay-out af:

Grobund - www.grobund.dk

Del I:

Indledning og baggrund

Borgerne i Branderup var i 2007 med i et internationalt samarbejde om udviklingsplaner, og da fik Branderup en udviklingsplan. Den er nu blevet revideret efter en brugerundersøgelse blandt Branderups borgere. Mange af målene i den oprindelige udviklingsplan er nu opfyldt, og der er ændret lidt i de næste mål. Udviklingsplanen bruges til at vise over for bl.a. kommunen, hvad Branderups borgere ønsker i fremtiden, og hvad de arbejder med.

Borgerne i Branderup er aktive og initiativrige mennesker, som ved flere lejligheder har vist, at de ikke blot lader stå til, men selv tager teten i forhold til det samfund de lever i. Seneste eksempler herpå er etablering af AktivCentret og friskolen samt søer, bålhytter og shelter m.m.

Planen er et vigtigt redskab til at sikre Branderups fremtid.

Ønsket var:

- at få skabt en bred folkelig debat om behov, muligheder og ønsker for Branderup,
- at få etableret et fælles talerør,
- at inddrage byens foreningsliv, institutioner og flest mulige enkeltborgere,
- at få konkretiseret ideer og visioner i en ”Borgerplan for Branderup”.

Planen er tænkt som et redskab til både ”internt” brug mellem borgerne i byen, og til ”eksternt” brug rettet mod at påvirke beslutningstagere samt potentielle nye tilflyttere til området.

Planen er således rettet mod at skabe en fælles identitet i byen, klarhed omkring et fælles mål samt mod at styrke samarbejdet og fællesskabet ”internt” blandt borgerne i Branderup.

Borgernes Udviklingsplan for Branderup er samtidig det håndgribelige bevis på, at borgerne er initiativrige, aktive og engagerede mennesker, som ikke blot ”lader stå til”, men tager teten og fremtiden i egen hånd.

Hvad er en ”Borgernes egen Udviklingsplan”?

Den grundlæggende tanke bag ”Borgernes Udviklingsplan” er, at det er borgernes egen plan. Det er borgernes egne bud, visioner, mål og handlingsforslag til hvordan man sikrer den bedste mulige fremtid for byen og lokalområdet.

Interne formål:

- fælles identitet
- klarhed omkirng fælles mål og værdier
- samarbejde og fællesskabet
- Gå-på-mod og gejst

Eksterne formål:

- Påvirke politikere og andre beslutningstagere, bl.a. via kommuneplan og lokalplanprocesser.
- Markedsføringsredskab - til potentielle tilflyttere og turister
- Grundlag for fundraising m.v.

Lidt om Branderup

Branderup er en landsby beliggende centralt i Sønderjylland. I dag er der ca. 250 indbyggere i selve byen og ca. 600 i hele sognet.

Første gang man finder en omtale af Branderup by er i år 1200 under navnet "Branthorp" i år 1330 omtales den under navnet "Bramthorp". I 1774 og 1806 blev byen udskiftet (gårdene flyttedes ud af byen).

Branderup Andelsmejeri, som blev stiftet i 1888, blev et vendepunkt for Branderup. Mejeriets placering var ideel i forhold til leverandørerne, da der lå mange gårde omkring byen. Byen blev bygget op omkring mejeriet, for med transporten til og fra mejeriet med hestevogn blev der jo straks brug for hjulmager, smed, rebslager og produktion af smørdritler.

Branderup Mejeri er det 3. ældste mejeri i Danmark, som fortsat er i drift. Mejeriet gennemgik i 2015 en omfattende ombygning og fremstår i dag som et nyt og moderne mejeri. Mejeriet har ca. 80 medarbejdere og producerer årligt 30.000 tons mozarella ost, hvoraf hovedparten eksporteres. Udover mejeriet så fordeler Arla Foods Branderup størstedelen af den mælk, der produceres i Sønderjylland. I 2017 vil mejeriet blive udvidet endnu engang.

I 1904 blev der bygget en station til "æ Kleinbahn" der i løbet af nogle år fik status som den største godsbanestation ved Haderslevs Amts "Klein-baner". Der blev oprettet et handelsselskab "Frem" der handlede med købmands- og grovvarer. Denne forretning blev senere en betydelig handelsforretning i regionen.

Branderup Vandmølle har også i over 500 år spillet en væsentlig rolle i byens historie. Møllen blev således i 1582 nævnt som "Krongods". Dvs. at det var kongeligt ejendom og at der var mødepligt (afgift til kongen) helt frem til 1839, hvor møllen overgik til privateje.

Da elektriciteten kom i 1920'erne, blev behovet for at få malet brød-korn og gryn mindre og mølleriet blev nedlagt i 1938-39. Samtidigt blev "æ kleinbahn" nedlagt. Selve vandmøllehuset blev nedrevet i 1945, men Møllegården ligger her stadigvæk.

Branderups "storhedstid" var således i perioden 1890 til 1940, hvorefter byens udvikling er stagneret. Ligesom det er tilfælde for mange andre landsbyer.

I dag er der er ingen detail-handel i byen, men en del håndværksfirmaer.

Branderup er placeret centralt i Sønderjylland

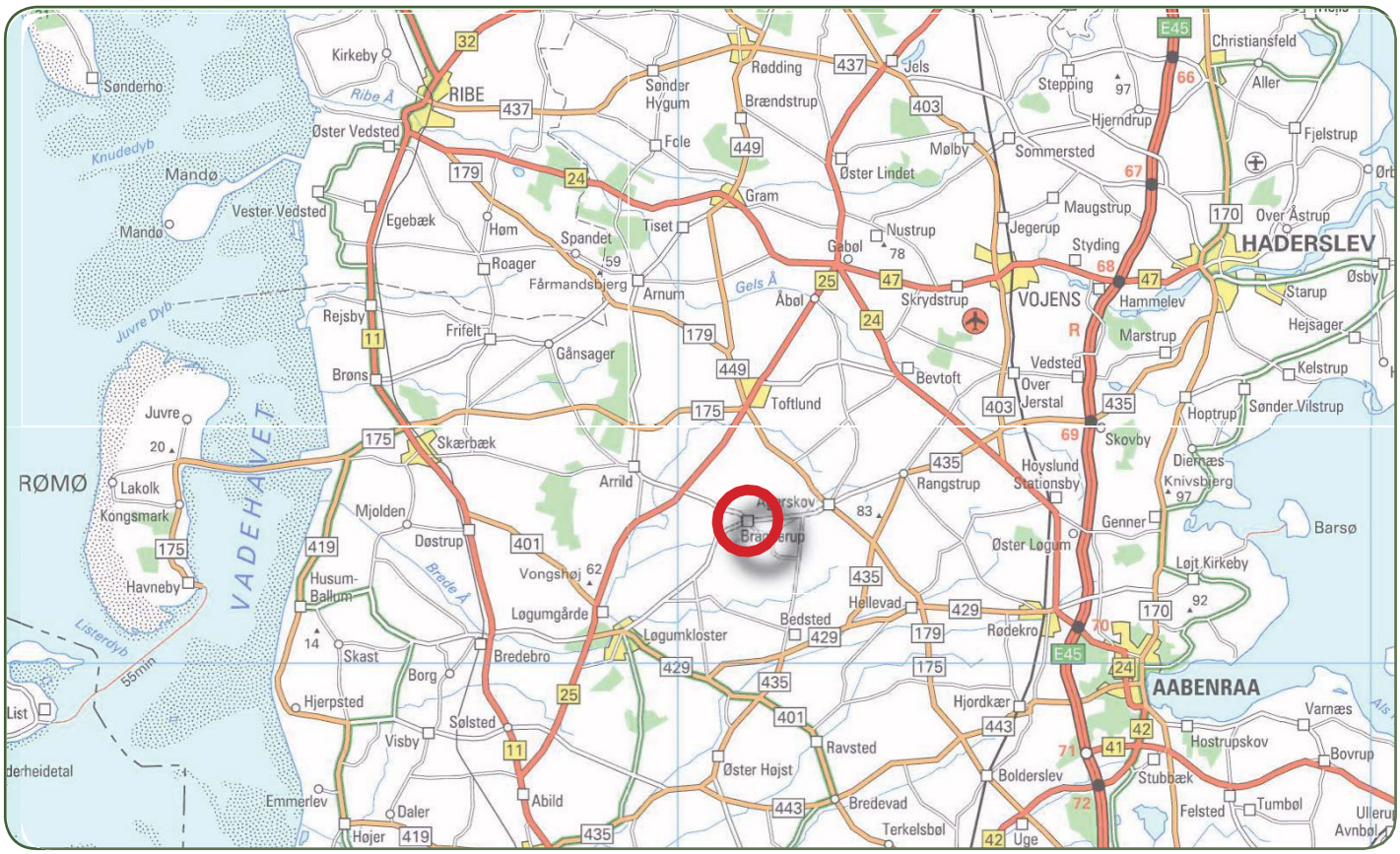

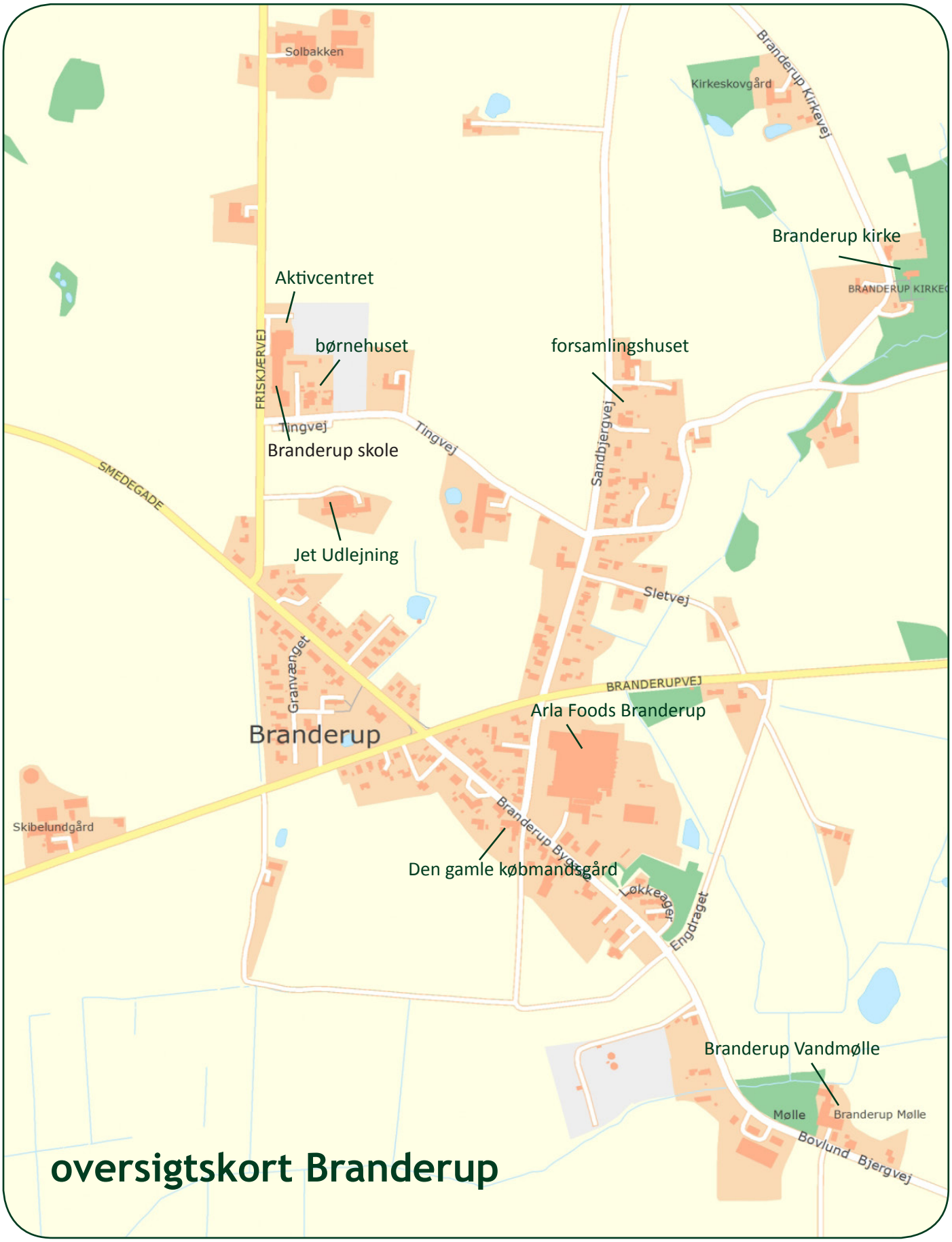

oversigtskort Branderup

Ressourceprofil Branderup

- Resumé og konklusioner

Hvad er en Ressourceprofil?

En ressourceprofil indeholder en omfattende beskrivelse og vurdering af de ressourcer som er til rådighed i lokalsamfundet med udgangspunkt i de parametre som fremgår af "Landsbyhjulet". Derudover indeholder ressourceprofilen en beskrivelse af lovmæssige og landskabelige bindinger og rammer i og omkring byen.

Ressurceprofilen for Branderup

Forud for Planværkstedet blev der udarbejdet en Ressourceprofil for Branderup.

Branderups nuværende ressourcer - status

Den samlede vurdering af Branderup er at byens stærkeste sider findes hos befolkningen i byen. Hermed skal forstås, at de mere fysiske forhold omkring Branderup ikke er specielt gode, set i forhold til andre byer.

Beliggenheden, herligheds-værdien (herunder bymiljø og bykvalitet), serviceniveau, infrastruktur og facader og bygninger får alle to smileys, hvilket betyder, at det vurderes til at være lidt under middel.

Tilgengæld har Branderup en meget vigtig ressource som ikke umiddelbart afspejler sig fysisk i byen - nemlig byens borgere.

Borgerne i byen er ressourcestærke personer, som er meget gode til at drage omsorg for hinanden og til at skabe noget i fællesskab. Erfaringer viser, at netop befolkningens engagement og virkelyst er en meget afgørende faktor for en landsbys fremtidsudsigter

Landsbyhjulet

- Hvad handler landsbyliv og udvikling om?

Grundlaget for arbejdet med Ressourceprofilen for Branderup har været "Landsbyhjulet".

Der laves en analyse og vurdering for alle de parameter som indgår i "Landsbyhjulet".

Branderups fremtidige ressourcer og udviklingspotentiale

Da der ikke kan gøres meget ved den regionale beliggenhed, og da både befolkningens ressourcer og deres samliv (samarbejdsevne og fællesskab) ligger på et meget højt niveau, er det primært den lokale herlighedsværdi og serviceniveauet, som det kan betale sig at koncentrere sig om.

Kræfterne skal koncentreres om at skabe et sammenhængende hyggeligt landsbymiljø med flere servicefunktioner.

Borgerne i Branderup arbejder hele tiden for at kunne opfylde det mål.

Status og udviklingspotentiale:

- hvor kan det betale sig at bruge kræfterne ?

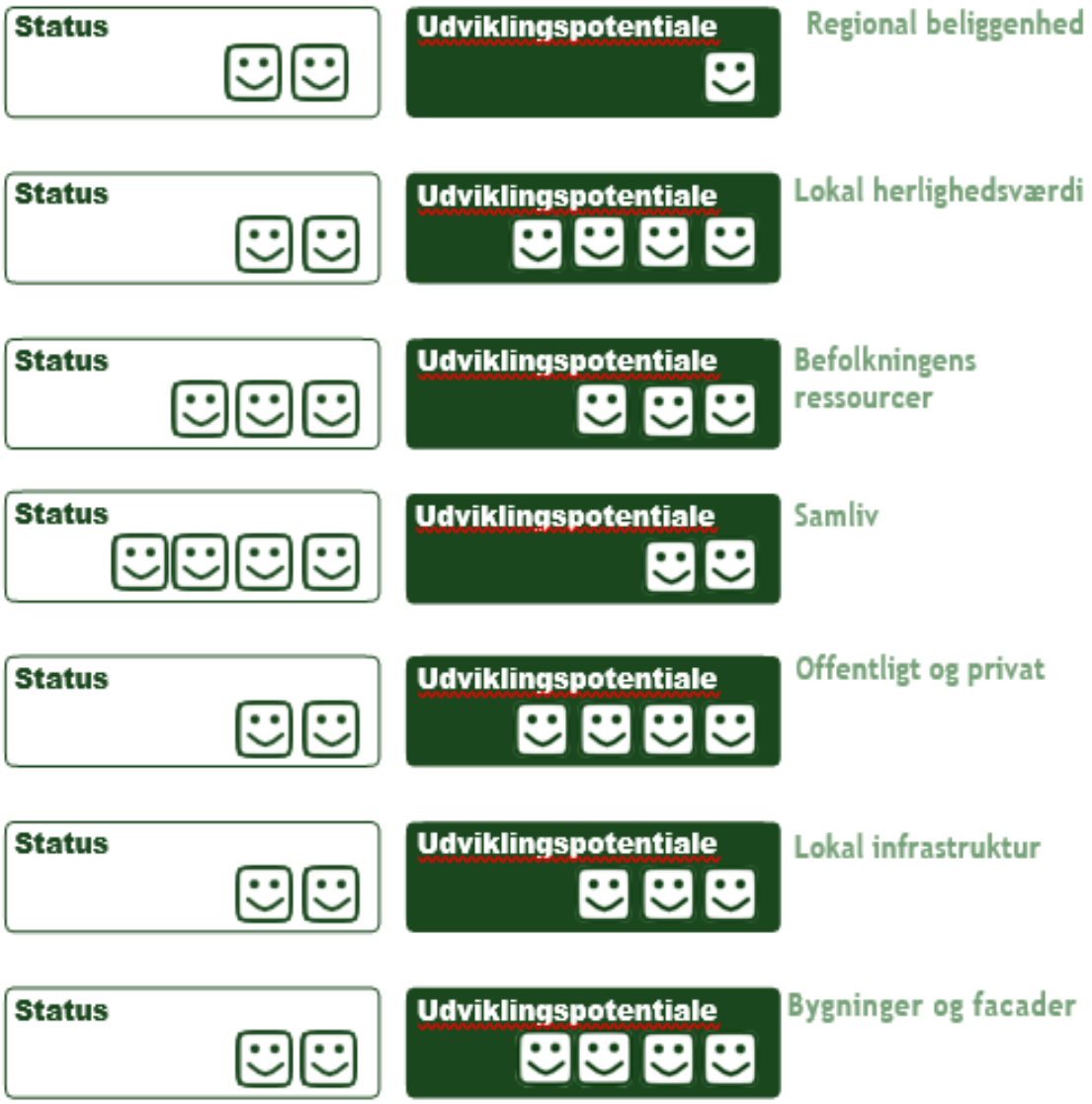

4 smileys betyder, at forholdene er vurderet meget gode

Del II: Udviklingsplanen

Planens hovedtræk og principper

Branderup er i dag en dejlig by og et dejligt sted at leve, men der er udfordringer, der forandrer sig løbende.

Historien i Branderup har indtil nu været præget af et stærkt, fælles engagement, bl.a. ved etablering af Aktivcentret, Friskolen og Børnehuset og også ved etablering af søer og stier, bålhytter og shelter.

Overordnet set har det frivillige engagement og arbejde haft stor betydning for alle indsatsområder. Alle indsatser afføder behovet for frivillige til at køre "butikken Branderup". Der er mange funktioner, der skal besættes og økonomien skal være fornuftig, for at det hele giver sammenhæng.

Der skal foretages valg, der understøtter det vi fælles vil – vi skal ikke konkurrere med hinanden, hverken med hensyn til kompetencer/hænder eller økonomisk formåen, det er byen for lille til.
Ildsjæle skal brænde med hinanden ikke imod hinanden.

Derfor har Borgerne i Branderup som overskrift på denne plan og på deres vision om Branderup år 2030 valgt "Vi kan. Vi vil. Vi gør."

Selvom nutidens Branderup er meget tæt på fremtidens Branderup, skal der på visse områder gøres en ekstra indsats, for at komme fri af risikoen for stagnation i byens udvikling. Der skal også gøres en ekstra indsats hvis Branderup skal udvikle sig til at blive en endnu bedre by at leve i.

Særlige vigtige indsats-områder er på den baggrund:

- Byudvikling, infrastruktur & byforskønnelse
- Sundhed & trivsel
- Service & erhverv
- Natur & rekreative områder
- Uddannelse & friskole
- Foreningsstruktur og netværk

Inden for hver af indsatsområderne arbejdes der på at få realiseret en række projekter. Projekterne er hver især beskrevet under de enkelte afsnit i denne udviklingsplan.

Kortet på næste side viser det fysiske billede af Branderup år 2030, når de mange projekter er realiseret.

Indsatsområder og vision

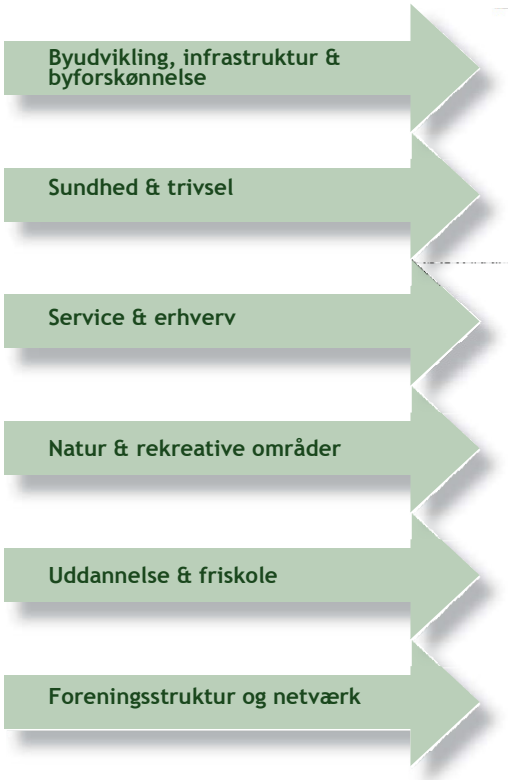

Visionen:

Vi kan. Vi vil. Vi gør.

I Branderup er menneskene i centrum. Det er vigtigt, at vi alle sammen trives og drager omsorg for hinanden.

Når vi kan glædes og se det positive i hinanden og i de små ting i hverdagen, så er platformen hvorfra vi skal erobre verden skabt.

Vi ved, at vi er sårbare og små alene, men vi ved også at vi er meget stærke når vi står sammen.

Gang på gang har et stærkt fællesskab og sammenhold vist os, at vi er i stand til at opnå det uopnåelige.

Denne erfaring vil vi bygge videre på og lade følge os ind i fremtiden.

Vi vil skabe en levende by hvor glæde, trivsel og aktivitet er nøglebegreber.

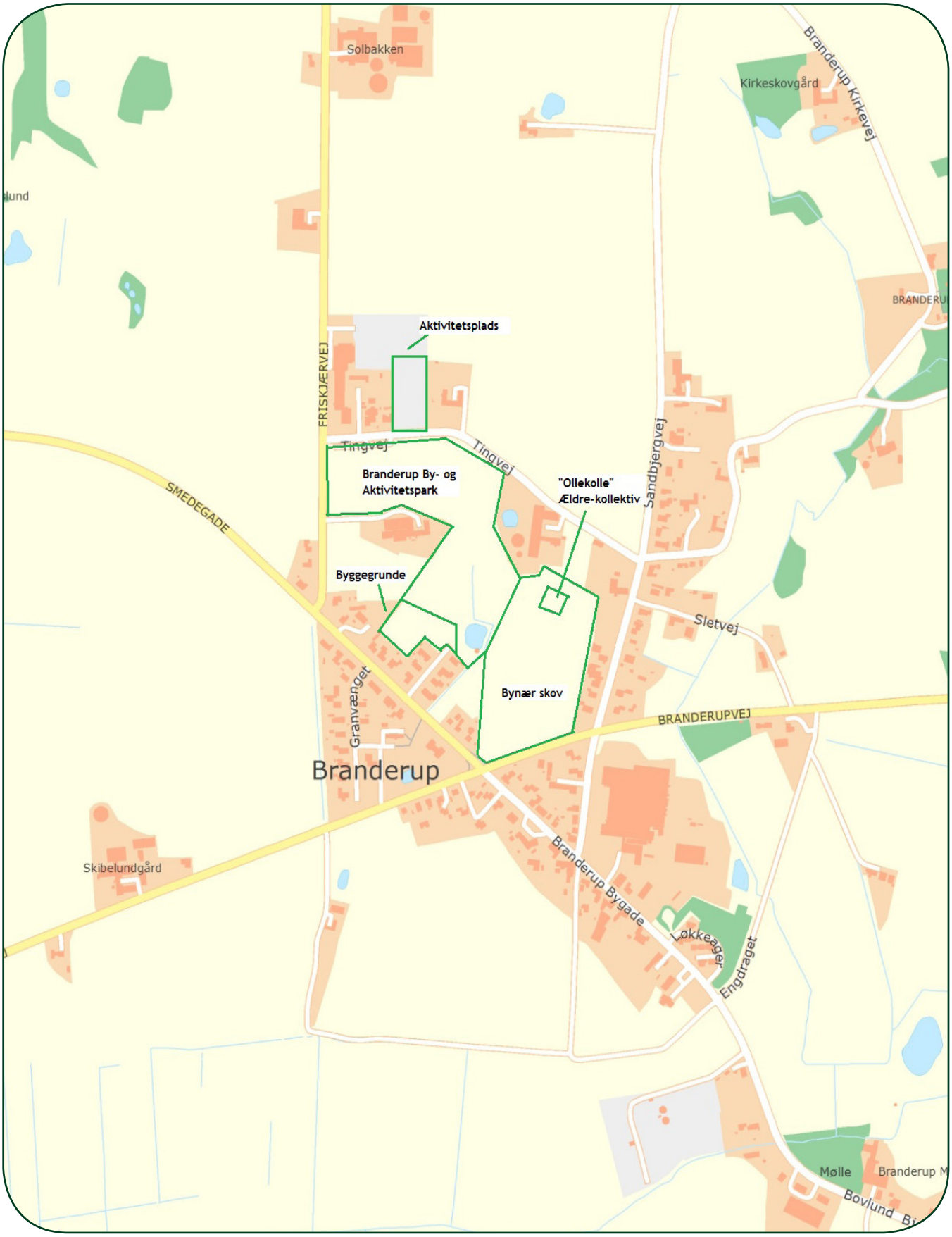

Branderup år 2030 - plads og rum til trivsel

Anbefalinger og ønsker til prioritering af projekter og investeringer

tidshorisont (år)	2017-20	2021-25	2026-30
Indsatsområde 1: Byudvikling, infrastruktur & byforskønnelse			
Byporte og bomærke	●		
Udstykning og byggemodning af boligområde 1 i Branderup By- & Aktivitetspark(etape 2)	●		
Igangsættelse af kampagne for forskønnelse af facader og forpladser i byen. Herunder uddeling af en årlig facadepris.	●	●	●
Cykel/gangsti langs Tingvej	●		
Hævet flade ved Løgumklostervej.	●		
Udstykning og byggemodning af boligområde 2,3 og 4			●
Indsatsområde 2: Sundhed & trivsel			
Vedligeholdelse af gå/ løbetursfolder + kortborde	●	●	●
Modtagelse af nytilflyttere og nyfødte".	●	●	●
Etablering af skøjtebane	●		
Udvikling af webside, Facebook og andre digitale medier	●	●	
Indsatsområde 3: Service & erhverv			
Placering af erhvervsområde opstart af dialog med myndigheder	●		
Forsamlingshuset flyttes til Aktiv Centret		●	
Fortsat dialog med Arla	●	●	●
Forsamlinghuset sælges og ombygges til Bed & Breakfast e.l.		●	
Etablering af prøvebolig og Iværksætterhus	●	●	

Denne tabel viser en samlet oversigt over de konkrete projekter og tiltag som borgerne ønsker gennemført og som er beskrevet i borgerplanen.

Da realisering af projekterne er afhængig af politiske, økonomiske og private interesser er det ikke muligt at opstille en præcis handlings- og tidsplan.

Denne liste er derfor mere en prioriteringsoversigt frem for en egentlig tidsplan.

listen fortsættes på næste side

Anbefalinger og ønsker til prioritering af projekter og investeringer

tidshorisont (år)	2017-20	2021-25	2026-30
Indsatsområde 4: Natur & rekreative områder			
Branderup By- & Aktivitets-park. Etape 3. Aktivitetspark, stier og beplantning	●		
Branderup Byskov	●	●	●
Indsatsområde 5: Uddannelse og friskole			
Udbygning/vedligehold af friskole og børnehus	●	●	●
Udnyttelse af AktivCentrets og skolens faciliteter	●	●	●
IT infrastruktur og e-learning	●	●	●
Indsatsområde 6: Foreningsstruktur & netværk			
God udnyttelse af fælleskalender på Branderup.dk	●	●	●
Fælles maillister for foreninger	●	●	●
Oprettelse af Branderup udviklingsselskab	●		
Omlægning af foreningsstrukturen i Branderup - så der opnås en mere rationel foreningsdrift.	●		
Øget samarbejde mellem foreninger bl.a ved byfest	●	●	●

Byudvikling, infrastruktur & byforskønnelse

Befolkningsgrundlaget skal sikres

Inden det er relevant at begynde at tale om, hvordan man tiltrækker flere borgere til en by, er det selvfølgelig vigtigt, at der bliver taget en beslutning om hvorvidt borgerne i det hele taget ønsker at øge indbyggertallet i deres by. Mange mennesker er jo netop flyttet på landet, fordi de nyder freden og roen og de få naboer.

I Branderup har man også diskuteret hvorvidt det er ønskeligt med flere udstykninger og flere tilflyttere til byen. Konklusionen på diskussionen blev, at det er nødvendigt, at der gøres en indsats, fordi der ellers er stor risiko for, at det ikke er muligt at opretholde friskolen, og at der også er stor risiko for at andre aktiviteter og foreninger lukkes pga. manglende opbakning.

Borgerne i Branderup har på den baggrund som mål at skabe en udvikling og vækst i byen, som vil sikre, at der trods naturlige udsving i befolkningstallet, altid vil være et tilstrækkeligt befolkningsgrundlag til at holde liv i skolen, foreningslivet osv. I dag er der ca.250 indbyggere i byen. Ifølge Danmarks Statistiks almindelige fremskrivning vil der i år 2020 være under 200 indbyggere (kilde: Samvirke november 2007). Dvs. at Branderup officielt "dør" som landsby, medmindre der gøres en ekstra indsats.

Byvækst - ikke nok bare at udstykke flere almindelige grunde

Den lave efterspørgsel efter grunde i Branderup kan forklares ved dels, at byen i sig selv ikke er attraktiv nok til at tiltrække mange potentielle købere, dels at de grunde som er til salg i byen, heller ikke har særlig stor attraktionsværdi. Dels også ved finanskrisen, der har gjort det svært at sælge huse i Branderup og svært at låne til køb eller byggeri.

Derfor ønsker Branderup at overtage byggegrundene, der ligger på Fyrvænget, for selv at byggemodne og sælge dem. I umiddelbar nærhed ligger både sø og bålhytte, og den projekterede By- og Aktivitetspark kommer til at ligge lige ved siden af, så det vil blive nogle meget attraktive grunde.

Forbedring af førstehåndsindtrykket

Bygningsfacader, skiltning, forarealer samt vejbelægning m.v. ud mod hovedgaden/den gennemgående landevej betyder meget for helhedsindtrykket af byen. Den gennemgående vej er byens ansigt "udad til" eller "udstillingsvindue". Dvs. at hvis den gennemgående vej giver et rodet, uharmonisk, forblæst, misligholdt indtryk, så vil forbipasserende tro, at det samme er gældende om resten af byens bygninger og om det liv, der leves i byen.

Landevejen midt igennem Branderup deler byen over i to dele - både funktionelt og visuelt. Derudover er den med til at give et dårligt førstehåndsindtryk af byen. Det er vigtigt at vejens barriereeffekt minimeres og at det visuelle indtryk forbedres.

Byporte og vartegn

På den baggrund foreslår Lokalrådet at der opstilles nogle helt specielle byporte langs alle byens indfaldsveje. De eksisterende byporte ved Smedegade er borgerne ret tilfredse med, men de vil hellere have nogle byporte som fortæller noget om, hvad der foregår i Branderup.

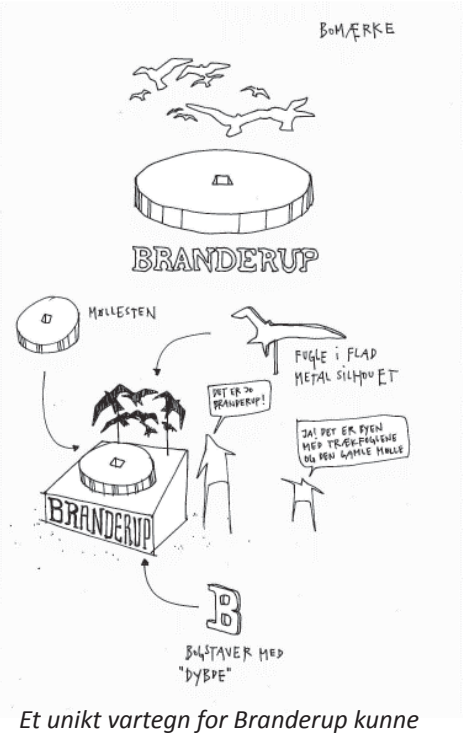

Et unikt vartegn for Branderup kunne f.eks. symboliseres af trækfugle og et møllehjul.

De eksisterende Byporte ved Smedegade er smukke og giver en god markering af byen, men de giver ingen signaler om, hvilken by Branderup er, og hvilke mennesker der bor i Branderup.

By- og Aktivitetspark

Den grønne åbne mark midt i byen har en vis naturværdi, men er med til at dele byen midt over og gøre byen usammenhængende og forblæst. Branderup kan blive mere attraktiv, hvis området får en form og funktion som bringer mere sammenhæng i byen - og dens liv.
På den baggrund etableres en by- og Aktivitetspark.

By- og Aktivitetsparken kan virke forskønnende og som et brand for byen, samt gøre Branderup mindre forblæst.

Bynære skove, afskærmende beplantning og allétræer

Et punkt som kan have stor positiv indflydelse på Branderups herlighedsværdi er at forbedre naturværdierne omkring Branderup. Allébeplantning langs byens indfaldsveje i den udstrækning, det kan lade sig gøre på grund af trafiksikkerheden. Hævede flader i krydset Løgumklostervej/ Smedegade kan f.eks. sænke hastigheden på den gennemkørende trafik og beplantning langs vejen kan også bidrage tll afskærmning.

Branderup by- og aktivitetspark - til glæde både for nuværende og kommende borgere

Som tidligere beskrevet vil en udbygning af den store åbne mark midt i Branderup by kunne bidrage til at byens herlighedsværdi øges. Derfor etableres der en dejlig central bypark i sammenhæng med den allerede etablerede sø og bålhytte. Der etableres multibane, kælkebakke, udendørs fitness, petanquebane og en bane til fjernstyrede biler og f.eks. mooncars. Der vil også blive flere stier og beplantning. Området ligger i umiddelbar tilknytning til byggegrunde, der ligger meget attraktivt. Branderups borgere søger kommunen om at få overdraget byggegrundene, så vi via vort udviklingsselskab selv kan byggemodne og sælge dem til en attraktiv pris.

Parken skal etableres i etaper

- Første etape i parken er færdiggjort. Det er en sø med bålhytte og sti fra Tingvej ned til søen.
- Anden etape er etablering af aktiviteterne i parken samt flere stier og beplantning.
- Tredje etape er etablering af en byskov på arealet ud til Sandbjergvej og Løgumklostervej.

På den baggrund foreslås områderne på kortet nederst på denne side planlagt til fremtidige boligområder i Branderup.

Områderne er nøje udvalgte, så de har god udsigt over f.eks. søen uden, at de ødelægger den. Samtidig er det begrænset hvor meget af udsigten de nye udstykninger vil ødelægge for eksisterende boliger.

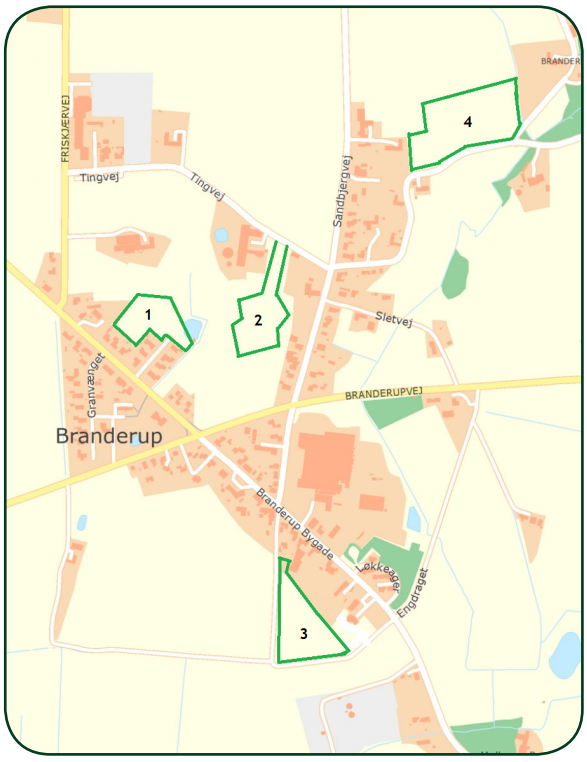

kort over fremtidige boligområder i Branderup. Boligområderne er nummereret efter prioritering (nr. 1 har første prioritering). Områderne er alle valgt fordi de pt. eller i fremtiden ligger placeret tæt på sø, har/får god udsigt , er beliggende tæt på attraktiv natur eller er beliggende centralt i byen.

Byggemodningstakten er selvfølgelig afhængig af private, politiske og økonomiske forhold, men alt andet lige skal den ses som et fingerpeg over for politikere m.v. om hvordan borgerne i Branderup helst ser deres by uvikle sig.

Byudvikling, infrastruktur & byforskønnelse - vigtige pointer

For at bevare friskolen, børnehuset og andre servicefunktioner og aktiviteter i byen, er det vigtigt at befolkningsgrundlaget i Branderup sikres. Dvs. at befolkningstallet som minimum bør bevares eller forøges.

Branderupvej/Løgumklostervej og Branderup Bygade er de to veje i byen som fungerer som byens ansigt ud-ad-til eller som byens "udstillingsvindue". Derfor er det især vigtigt, at der gøres en indsats for at disse veje og deres omgivelser fremstår attraktive.

Etablering af Branderup By- og aktivitetspark vil have mange positive effekter for byens visuelle udtryk og for livet i byen. Især er det vigtig at den vil skabe sammenhæng i byen.

Byporte ved alle byens indfaldsveje og ét eller flere vartegn rundt i byen på markante steder vil virke forskønnende og brande byen.

Byforskønnelse i form af allétræer, belægning i granit og fliser, gadeinventar i form af f.eks. gadelamper, bænke, blomsterkummer osv. vil generelt virke forskønnende og skabe mere "hyggeligt landsbymiljø".

Det er vigtigt at tænke høj kvalitet og herlighedsværdi, når der udlægges nye boligområder. Udsigt og nærhed til natur skaber attraktive grunde. Det er dog vigtigt at byens natur- og kulturværdier ikke ødelægges.

Branderupvej/Løgumklostervej udgør en meget stor barriere, utryghedsfaktor og trafiksikkerhedsmæssige risiko for borgerne i Branderup. I den forløbende periode er der blevet gjort en del såsom chikaner og, nedsættelse af hastighed. Det er dog ikke nok, så der arbejdes nu på at få en hævet flade i krydset med fodgængerovergang.

Der er i den forløbne tid etableret 2-1 vej på det første stykke af Tingvej. Nu arbejdes der sammen med kommunen om en sti langs Tingvej til kirkeskoven.

Sundhed og Trivsel

Omsorgs- og netværksgruppe

I erkendelse af at sundhed og trivsel er meget mere end motion og sund mad, har Branderup i 2008 etableret en gruppe, der modtager nytilflyttere og nyfødte. Der er en kontaktperson på hver gade/område, der besøger nytilflyttere med en pose med vin og brochurer om Branderup og dens aktiviteter. Samtidig bliver de nytilflyttede inviteret til den første fællesspisning. Kontaktpersonen tager dem med til fællesspisning og sørger for at de har nogen at sidde ved. Der bliver også afholdt en fællesspisning pr. år, hvor de nytilflyttede bliver specielt indbudt. De nyfødte bliver også besøgt med en pose med et håndklæde med Branderups logo: "Vi kan, vi vil, vi gør" og hjemmestrikkede babysokker, strikket af en lokal pensionist.

De bliver også introduceret til Branderups hjemmeside; Branderup.dk, og de bliver spurgt om deres mailadresse. Der er blevet oprettet en gruppe "Borgere i Branderup", som bruges til at maile nyheder, forespørgsler m.m. ud til borgere i Branderup. Derudover er der oprettet en facebookgruppe, der specielt henvender sig til fraflyttere fra Branderup, hvor vi orienterer dem om, hvad der sker i området.

Der bliver afholdt 2-4 fællesspisninger hvert år, hvor der er forskellige foreninger, der står for maden. Men vi kan gøre mere for at modtage og integrere tilflyttere, og vi prøver at udvikle på det hele tiden.

der arbejdes også på at få en gruppe frivillige, der hjælper i hus og have hos dem, der ikke selv kan mere.

Sundhed & trivsel - Vigtige pointer

Sundhed & trivsel er nøglebegreber for borgerne i Branderup. Der arbejdes med sundhed og trivsel i Friskolen og i Børnehuset, der lige er blevet certificeret til udeliv. De bruger naturen herunder kirkeskoven og bålhytten i kirkeskoven rigtig meget.

Foreningerne arbejder også meget med begrebet både ved at tilbyde nye aktiviteter og ved at lave projekter så som Branderup By- og Aktivitetspark, hvor man kan dyrke motion samtidig med at være i naturen.

Projektbeskrivelsen omkring By- og aktivitetsparken kan ses på Branderup.dk/Udvikling. Den omfatter bl.a. multibane m/ skøjtebane, udendørs fitness, kælkebakke, petanque og bane til fjernstyrede biler og mooncars samt stier og beplantning. Samtidig etableres der en aktivitetsplads på den gamle træningsbane med boldbane, amfiteater m/ tunneller og klatrepyramide med motorikredskaber.

Service & erhverv

Bevaring og udvikling af serviceniveauet i Branderup bør have høj fokus

Som det fremgår af ressourceprofilen er serviceniveauet i Branderup forholdsvis lavt, hvorfor det er et område, som har høj udviklingspotentiale og som bør have høj fokus hos borgerne i byen. På visionsværkstedet var der mange gode forslag til mere service i byen bl.a. svømmehal, skøjtebane, uddannelsescenter, center for håndværk, kreativitetslegeplads osv. Alle vil være kærkomne projekter, som vil bidrage til en nødvendig udviklingen af serviceniveauet i byen.

Udlæg af erhvervsområde ved Arla

Branderup By er primært en bosætningsby. Selvom mejeriet (Arla) er en forholdsvis stor arbejdsplads i en by af Branderups størrelse er det ikke sandsynligt, at Branderup vil tiltrække andet erhverv i større omfang. I vid udstrækning er det heller ikke ønskeligt, at der kommer mere tungt erhverv til byen pga. trafikale, støjmæssige og visuelle gener. Der bør dog være ledige erhvervsarealer i byen i tilfælde af at en virksomhed ønsker at etablere sig på stedet.

Vi foreslår i den forbindelse, at området som er placeret lige umiddelbart nord/vest for Arla, men stadig på samme side af Engdraget udlægges som kommende Erhvervsområde. Jf. kortet nedenfor, hvor området er markeret med rødt.Området ligger godt placeret i forhold til det overordnede vejnet og pga. adgangen fra Engdraget, som betyder at trafikken til og fra området giver forholdsvis få gener for den resterende by.

Vigtigt at byens aktiviteter samles og understøtter hinanden

I dag foregår der mange arrangementer og aktiviteter i Aktivcentret. Byens borgere er således allerede gode til at støtte centret, hvilket er vigtigt for centrets økonomi og fremtid. Økonomien er stram, da Friskolen ikke kan betale så meget, og det er svært at opretholde aktiviteten i BUIF. Så der skal hele tiden tænkes nyt og samarbejdes om at drive forrretningen Branderup.

På den baggrund foreslås bl.a. at forsamlingshuset i princippet flyttes til Aktivcentret. Dvs. at de aktiviteter som i dag foregår i forsamlingshuset, kommer til at foregå i Aktivcentret fremover. Forsamlingshuset lejes ud ca. 40 gange om året til private fester og ca. 10 gange til foreninger, hvilket giver forsamlingshuset indtægter der stort set svarer til udgifterne. Hvis forsamlingshuset flyttes til Aktivcentret betyder det, at indtægterne fra fester m.v. kan være med til at støtte Aktivcentret samt friskolen og at byen får mere ud af de mange frivillige kræfter, som i dag bruges på forsamlingshuset.

Konkret foreslås, at der indrettes et godkendt køkken i et af Aktivcentrets omklædningsrum. På denne måde kan skolens samlingssal også inddrages. Denne løsning betyder, at Aktivcentrets økonomi kan sikres med indtægter fra private fester, og andre arrangementer.

"Kulturkøbmand"

Som Branderup by har udviklet sig er der i dag ikke basis for drift af en almindelig købmand. Men alle også mejeriet har et ønske om at kunne købe småfornødenheder. Derfor foreslås at en evt. ny købmandsbutik etableres med et helt specielt koncept, som kan tiltrække kunder fra et langt større opland end en almindelig købmand, som kun vil have Branderup by som opland.

Kulturkøbmanden i Branderup kan f.eks. handle med specialprodukter indenfor øl, ost, brød, vin og lokale produkter m.v. F.eks. findes der eksempler på at små butikker i små byer som sælger is eller særlige ølmærker har opnået at få kunder, som er villig til at køre 10-20 km.

Kortet viser eksisterende arealudlæg og forslag til fremtidige erhvervsudbygningsmuligheder.

Pilen symbolisere udbygningsretningen, hvis der opstår yderligere behov for erhvervsaral. Arealerne umiddelbart øst for byen er anvendelige, bla. fordi generne for resten af byen minimeres.

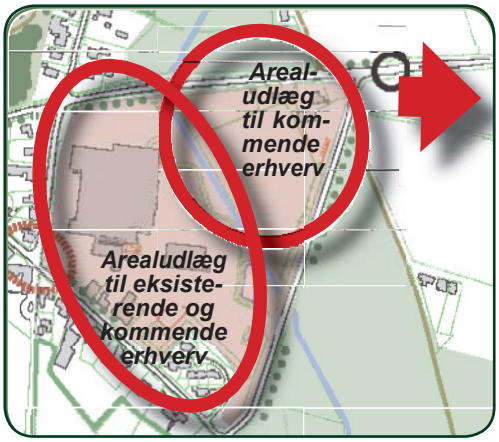

Forsamlingshuset som "Bed & Breakfast"?

Forsamlingshuset har igennem mange år spillet en vigtig rolle for borgerne i Branderup, men i dag bruger forsamlingshuset mange frivillige kræfter på, at folk i og uden for Branderup kan holde fest. Forsamlingshuset vil tilføre byen og borgerne mere værdi ved at fungere som Bed & Breakfast.

På illustrationerne nedenfor er vist hvordan forsamlingshuset med forholdsvis få midler kan ombygges, så der er overnatningsfaciliteter. Overnatningsfaciliterne vil ikke kun være en fordel i turisme øjemed, men også for borgerne selv til overnattende familiemedlemmer og gæster m.v. Der findes ingen andre overnatningsmuligheder i Branderup i dag.

Andre anvendelser af forsamlingshuset kunne være til iværksætterhus til mindre erhverv med kontorer og f.eks. sekretærbistand og it-service for små virksomheder.

Mere dialog, samarbejde & synergi med Arla

Dialogen med Branderups største virksomhed Arla Foods er god, men der kan evt. genereres mere synergi, hvis man indenfor flere områder fik etableret et samarbejde om fælles projekter.

Udnyttelse af uudnyttede landsbrugsbygninger

Den nuværende udvikling indenfor landbruget betyder, at der bliver flere og flere tiloversblevne driftsbygninger på mindre landejendomme. I den forbindelse handler det om at se potentialet og mulighederne i disse bygninger. Nedlagte landbrugsbygninger er således velegnede til brug som rideskole, besøgsgård, naturgård, gårdbutik, naturskole, bowlingcenter, lasercenter, kreative værksteder, skydecenter f.eks. med bueskydning osv. Alt sammen faciliteter som kunne medvirke til at gøre Branderup mere interessant som bosætningssted og turismemål.

Service & erhverv - Vigtige pointer

Bevaring og udvikling af serviceniveauet i Branderup bør have høj fokus.

Til mindre erhverv bør der sikres arealudlæg ved siden af det eksisterende erhvervsområde.

Det er er vigtigt at byens aktiviteter samles og understøtter hinanden.

Forsamlingshuset vil være til større værdi for byen som Bed & Breakfast virksomhed eller iværksætterhus.

Mere dialog, samarbejde & synergi mellem byen og Arla vil gavne begge partere.

Der er muligheder for udnyttelse af tomme landbrugsbygninger. bl.a. med henblik på turismefremme.

Lille sal med masser af atmosfære. Den er idéel til spisesal.

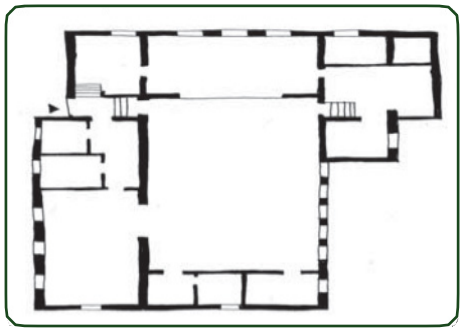

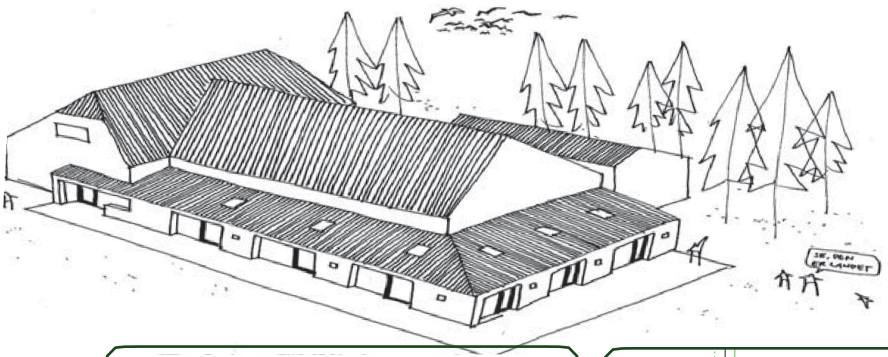

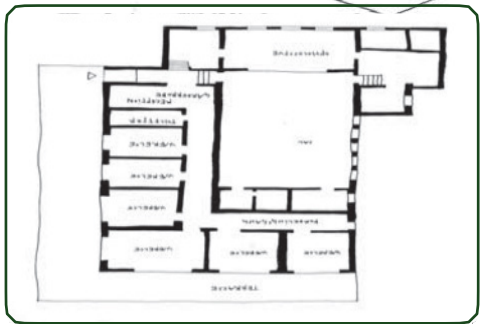

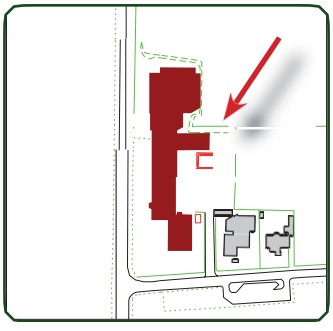

Herover ses en indretningsplan over forsamlingshuset som det ser ud i dag. På skitsen til højre ses et forslag til hvordan forsamlingshuset kunne ombygges til Bed & Breakfast e.l. med overnatningsfaciliteter.

Børnehuset Udeliv og Branderup Friskole

Børnehuset Udeliv

Børnehuset Udeliv er en privat daginstitution i Branderup. Vi er nabo til Branderup Friskole og Aktivcenter.

Børnehuset startede under Friskolen tilbage i 2008, men overgik i 2009 til en selvstændig institution.

Børnehuset Udeliv beskæftiger 14 medarbejdere og har i dag ca. 55 børn fordelt i alderen 0-6 år.

Vi er over de seneste år blevet certificeret til friluftsinstitution, som den første daginstitution i Danmark.

Vores øget fokus på motorik og natur har betydet, at vi adskiller os positivt fra de øvrige tilbud i lokalområdet, og derfor oplever stor søgning fra de omkringliggende byer.

Certificeringsforløbet har medvirket til, at alt personale er rustet til at løfte opgaven og er bevidste om, hvordan vi kan bruge naturen bedst muligt, når det gælder barnets udvikling.

Vi har i det daglige stor glæde af forskellige baser i lokalområdet, i form af madpakkehus, sheltere og bålhytten i Kirkeskoven, hvor vi tilbringer en stor del af vores udetimer. Derudover har vi udviklet på vores egne fysiske rammer i Børnehuset, så de er tilpasset vores tanker om udeliv. Vores nybyggede hytte er netop et element heri og skal fungere som fast stue for husets ældste børn.

se mere på www.udeliv.info

Uddannelse og friskole - vigtige pointer

Skolen har første prioritet.

For at understøtte friskolen er det vigtigt at der skabes økonmisk og ressourcemæssig synergi med de øvrige aktiviteter, foreninger, organisationer og institiutioner i byen.

For at sikre skolens fremtid og overlevelse er det væsentlig at den profilers højt og med særlige pædagogiske temaer: F.eks. sundhed & trivsel og udendørs undervisning.

Lidt om Branderup Friskole

Søndag, den 8. august 2008 slog Branderup Friskole dørene op for 67 elever fra bh.kl. – 7. kl..

Året efter kom en 8. klasse med, og i løbet af de år friskolen har været i gang, er den nu vokset til 87 elever, hvilket er fint, da den ligger i et tyndt befolket landdistrikt.

Skolen har et Grundtvig/ Koldsk værdigrundlag. Det første år havde friskolen også en børnehave, hvor vores SFO havde til huse, men da børnehaven året efter ønskede at oprette en vuggestue, blev vi delt, da friskoleloven ikke på det tidspunkt gav mulighed for, at friskolen måtte etablere en vuggestue.

Vi har 2 busser, der henter en del af eleverne, da der ikke er offentlig transport, der passer ind i skolens tider.

Vores skolehverdag er bygget op på et stærkt og tæt forældresamarbejde og et nært samarbejde med byen og dens foreningsliv.

Vi har hver dag morgensang, vi har 2x½ times fortælling pr. uge i de enkelte klasser, vi har 2x15 min. fælles motion hver dag, og desuden har vi fælles begyndelse og afslutning om fredagen. Vi vægter fagligheden højt med udfordringer på alle niveauer, og desuden vægter vi det kreative/ musiske, dels ved almindelig værkstedsundervisning, men også i forbindelse med emneuger, teateruger og projektopgaver.

Vi overtog nogle bygninger i rigtig god stand, - alligevel gør vi brug af forældrene, ja, hele byen i forbindelse med vedligeholdelse af bygninger og udearealer, og det betyder også, at de fælles aktiviteter, byen og skolen har haft gennem tiden, er blevet udbygget væsentligt til stor glæde for alle parter.

Vi bestræber os hver dag på at gøre os umage for at gøre vores friskole bedre, og det sker i fællesskab med børnene, men også i samtalen/debatten med forældrene, så vi hele tiden har for øje at udvikle og forbedre vores fælles friskole og finde den bedste form og betingelser for friskolen i fremtiden.

Se mere på www.branderup-friskole.dk og facebook.

Vi er en skole der sigter efter månen • og under alle omstændigheder rammer vi stjernerne

Foreningsstruktur & netværk

Vi har et godt udgangspunkt, men..

Som beskrevet i ressourceprofilen er der mange engagerede "ildsjæle", et rigt foreningsliv og mange gode initiativer og projekter i Branderup.

Dette er et meget positivt og et godt udgangspunkt for byens fremtid. Erfaringer og undersøgelser viser således, at de byer hvori der findes mange ildsjæle, mange aktive og engagerede borgere, ofte har en positiv udvikling.

Branderup Aktivcenter er et godt eksempel på hvad der kan komme ud af et samarbejde mellem foreningerne i Branderup.

Desværre er der også eksempler på at der ikke kan skaffes frivillige hjælpere. Det er svært i dag at skaffe specielt bestyrelses-og udvalgsmedlemmer. Det er lidt lettere at få folk til at hjælpe med specifikke opgaver.

En mere "rationel foreningsdrift"?

For en del år siden arbejdede Branderups Ungdoms- og Idrætsforeningen med emnet "hvordan kan man opnå en mere rationel foreningsdrift," da det også dengang kneb med at få frivillige hjælpere til deres aktiviteter.

Ved den lejlighed diskuterede alle foreninger også om det var en god ide, at slå foreningerne sammen, og hver forening havde det på dagsordenen. Tanken var at man på den måde kunne udnytte ressourcerne bedre, men det er heller ikke så nemt, da der ikke er de samme formål, og det er også nødvendigt at tænke på folkeoplysningsloven og dens rammer for tilskud, når vi diskuterer sammenlægning af foreninger. Men i den forløbne tid er der arbejdet en del med samarbejdet. Der afholdes nu fælles generalforsamling for Branderup Aktivcenter og BUIF. Vandværket og Lokalråd/Borgerforening holder også generalforsamling sammen.

Der er også oprettet en hjemmeside, mailgrupper, facebooksider for at styrke udveksling af information.

Hvert år inviterer Lokalråd/ Borgerforening til foreningsaften for at udveksle informationer og erfaringer og for at fortælle de andre foreninger om, hvilke planer, der foreligger.

Samarbejdet er blevet meget bedre, men der kan stadigvæk udvikles på det. Det kræver stor fokus og disciplin at sørge for at informere alle og også tænke på de andre foreninger, når man sidder på bestyrelsesmøder og f.eks. arbejder med næste sæsons program eller visioner for fremtiden. Men i et lille område som Branderup og Omegn er det nødvendigt at tænke på helheden. Det er de samme mennesker, der skal trække læsset.

Så vi arbejder til stadighed for at gøre samarbejdet bedre, informere så mange som muligt og inddrage så mange som muligt.

Værdien af den frivillige driftsindsats

I Branderup yder borgerne en stor driftsmæssig indsats i forsamlingshuset og Aktivcentret. Indsatsen opretholder forsamlingshuset, men den indsats genererer ikke et økonomisk output. Driftsøkonomien i Aktivcentret understøttes af udlejning af lokaler til Friskolen og fra udlejning til BUIF og anden udlejning.

Summen af den frivillige driftsindsats i forsamlingshuset og Aktivcentret er meget stor. Det driftsøkonomiske output vil kunne øges ved at summen af den frivillige indsats koncentreres omkring Aktivcentret og forsamlingshusfunktionen flyttes hertil.

Samtidig er det en kendsgerning at mange foreninger i byen har vanskeligheder ved at skaffe penge. BUIF har dog en forholdsvis god økonomi, fordi de bl.a. arrangerer Branderup Byfest.

Til at hjælpe med at skaffe penge er der både en Støtteforening, der sælger støttekort, som understøtter alle foreninger. Der er også etableret en støtteforening for Friskolen og Børnehuset. Da alle foreninger skaffer egne midler ved bl.a. forskellige arrangementer, er det også nødvendigt at være gode til at informere hinanden, så arrangementerne ikke kolliderer. Der er jo kun et begrænset antal deltagere i Branderup og Omegn. Og f.eks. Bovlund hører også til vort område.

foreningsstruktur & netværk - vigtige punkter

Det er vigtigt at gøre en målrettet og systematisk indsats for at "puste til ilden", så Branderup fortsat har mange energiske "ildsjæle".

Vi kan få en mere "rationel foreningsdrift" ved bedre samarbejde, ved at bruge aktivitetskalenderen på Branderup.dk, ved at samarbejde omkring generalforsamlinger, ved at informere hinanden og udveksle erfaringer m.v.

Vi skal være opmærksomme på forholdet mellem summen af den frivillige driftsindsats og summen af det driftsmæssige økonomiske output.

Støttespil er en stor hjælp til f.eks. at finansiere ting, der ligger ud over den daglige drift. Et udviklingsselskab kan være et godt redskab til at stå for ejerskabet til værdier i Branderup og evt. rejse egenfinansiering ved at sælge andele.

Opgaveskema for frivillige i Branderup og omegn

Siden vi lavede den første udviklingsplan er der også blevet udviklet en frivillighedsdatabase i forbindelse med hjemmesiden, men den er ikke nem at bruge og bliver ikke mere udviklet på. Med udviklingen indenfor mobiltelefoner og f.eks. facebook har vi jo fået en anden tilgang til at mobilisere folk. Vi arbejder også på, at få lavet et skema, hvor kontaktpersonerne, der besøger nytilflyttere, fylder ud med emailadresse og evt. foretrukne frivillige opgaver og interesser.

Samliv, samarbejdsevne & fællesskabsånd

I Branderup er fællesskabsfølelsen og sammenholdet meget stort. Det er der mange borgere i Branderup der giver udtryk for. I forbindelse med fotoopgaven og Visionsværkstedet blev det flere gange nævnt at én af grundene til at man bor i Branderup er Branderupborgernes sammenhold.

Andre ting som blev fremhævet på visionsværkstedet var fælleskabet, respekten for hinanden, foreningslivet, åbenheden, de mange aktiviteter og at det er nemt at være tilflytter, fordi man bliver taget godt imod.

Mange konkrete tiltag i Branderup vidner også om at borgerne i Branderup, ved deres fælleskab og samarbejdsevne, har opnået mange ting. Aktivcentret er et meget tydeligt symbol på dette.

Derudover viser initiativer som etablering af friskole, børnehus og udarbejdelse af udviklingsplan for byen, at borgerne i Branderup i meget høj grad er gode til at skabe synergi sammen.

Foreninger og institutioner i Branderup

- Branderup Pensionistforening
- Branderup Lokalråd/Borgerforening
- Branderup Friskole, SFO og Børnehus
- Bovlund Forsamlingshus
- Branderup Forsamlingshus
- Branderup Kirke
- Branderup-Rurup Lokalhistoriske Arkiv
- Branderup sogns Menighedsråd
- Venstrevælgerforeningen Branderup Sogn
- Branderup Vandværk
- Branderup Aktivcenter – Multicenter
- Branderup Rideskole
- Branderup Ungdoms- og Idrætsforening
- Bovlund Frimenighed
- Bovlund Friuftsscene
- Familie og samfund
- Rurup forsamlingshus
- BABS – bovlund, Arrild og Branderup Scenegrej

Branderup Aktivcenter

”Branderup Aktivcenter”, er et fritids- og aktivitetscenter på ca. 1800 m2 med sportshal, mødelokaler, klublokale til ungdomsklub, klublokale til Idrætsforening og lokale til Lokalhistorisk Arkiv.

Stedet er til brug for alle aldersgrupper og til alle former for aktiviteter så som sport, teater, musikarrangementer, møder m.m.

Skolen og Børnehuset bruger også Aktivcentret som idrætsfacilitet. Det ligger bygget sammen med skolen centreret om stadion, legeplads og børneinstitution.

Branderup AktivCenter er bygget i 2005/2006 næsten 100% af frivillige for indsamlede midler, offentlige midler og fondsmidler.

Offentlig & privat serviceniveau

De vigtigste servicefaciliteter i Branderup er friskolen, Børnehuset og Aktivcentret. Der er ikke nogen offentlige servicefaciliteter tilbage i Branderup udover kirken, der er vigtig for Branderup.

Arla er også meget vigtig for Branderup, men den har ikke så meget indflydelse på servicenivauet i Branderup.

Borgerne i Branderup er helt klar over, at skal der ske noget med serviceniveauet, så skal de selv gøre det.

Der er i processen med evalueringen af udviklingsplanen kommet flere nye ideer, og der er også nogle af ideerne fra den første udviklingsplan, der endnu ikke er udført og som stadig er aktuelle.

Bl.a. er der ønske om en frivillig gruppe, der kan hjælpe med at holde hus og have for dem, der ikke kan selv mere.

Fakta

Afstande til større byer (arbejdspladser, handlemuligheder, samt fritids- og kulturoplevelser)

Haderslev: 40 km

Tønder: 26 km

Aabenrå: 31 km

Ribe: 34 km

Kolding: 64 km

Sønderborg: 65 km

Flensburg: 60 km

Nærmeste motorvejsafkørsel: 20 km

Siden den første udviklingsplan har Branderup Lokalråd arbejdet for, at der er i Tønder Kommune blev oprettet landsbypedeller. Dette lykkedes i 2013, og siden har Branderup fået hjælp af en landsbypedel en dag hveranden uge, når der er nogen at få.

Der er også ønske om iværksætterhus, der kan hjælpe iværksættere i gang.

Erhverv i Branderup og omegn

- Ingrid Vestergaard – Zoneterapeut
- Hm-biler Sandbjergvej
- Revslund Entreprenør maskinstation
- Pia Møller – Frisør
- Friskjær Teknik v/Jeppe Lund
- Bovlund Aps. – Landbrugsmaskiner
- KB Smed og Maskinservice, Mandbjerg
- Malerfirmaet Dittfeld – malermester
- M.D Muus – Maskiner
- Arla Foods Branderup Mejeri
- Frank G Iversen – Tømrer, snedker og murer
- Winds Biler, Vellerup
- JET Udlejning – teltudlejning
- Langes Vogne – vognmand
- Brdr. Paulsen I/S, -Skovlund Tømrer- og snedker
- Kjeld Schmidt – Vognmand
- Peter Hundebøl – Vognmand
- Rurup Gårdbutik
- Kaj Andersen Tømrer og snedker
- Skovlund Græsplæner
- Jysk liftservice aps
- Jette Sørup – patchwork
- Roost Smede- og maskinforretning
- Brdr. Henningsen – snedker
- Klitgaard - Din servicemand
- Theves Klingenberg - Tømrerfirma
- Lautrupsminde Vin
- Langelund Maskinstation
- Nymarks Entreprenør
- Sønderjysk Autoteknik v/ James Hansen
- Tinnas Kagekøkken v/Tinna Pichart

samt en hel del landbrugsvirksomheder, der beskæftiger en del arbejdskraft

Bygninger og facader m.v.

Bebyggelsen i Branderup er meget uensartet. Der er således store forskelle i byggestil, byggealder, materialer og vedligeholdelsestilstand. Der findes stadig en del velbevarede huse i den oprindelige byggestil, hvilket betyder meget for det samlede helhedsindtryk.

Det vil være en stor forbedring, hvis endnu flere bygninger og facader renoveres i overensstemmelse med omgivelserne og landsbymiljøet.

Misligeholdte facader og forpladser er meget ødelæggende for det samlede helhedsindtryk af byen.

I Branderup er vedligeholdelsesniveauet meget varieret. Få uheldige elementer i byen, påvirker hele bybilledet negativt, men derudover er vedligeholdelsesniveauet forholdsvist højt.

Status

Udviklingspotentiale

Huspriser

Det faktiske husprisniveau i en by er en meget god indikator på, hvor attraktiv en by er, og dermed også hvordan byen er placeret ressourcemæssigt i forhold andre byer.

I Branderup sker der dog kun ca. 2-3 hushandler på årsbasis, hvilket betyder, at der ikke kan udarbejdes et repræsentativt statistisk materiale.

Husprisniveauet i Branderup vurderes dog til at ligge omkring 15% lavere end i Tønder og Toftlund. Det er i dag meget svært at sælge huse i landsbyen Branderup.

I Tønder og Toftlund vurderes kvadratmeterprisen at være 5-7.000 kr.

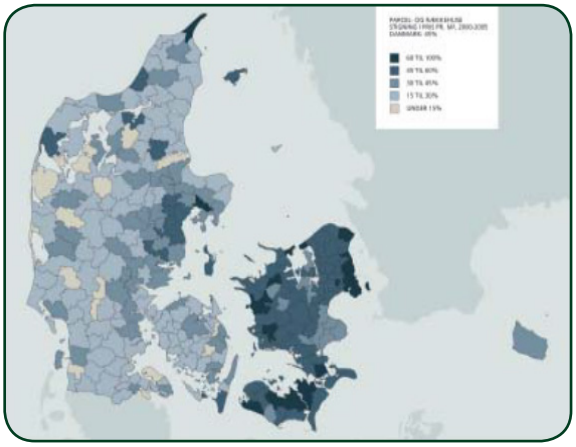

Hvordan gør vi Branderup til et endnu bedre sted at bo? Hvordan fremtidssikrer vi vores lokalsamfund - nye tilflyttere? Hvad gør vi for at bevare og udvikle serviceniveauet i Branderup? Hvordan undgår vi at ildsjælene brænder ud?

Borgerne i Branderup er gået aktivt i gang med at søge svar på disse spørgsmål.

I den forbindelse har borgerne på eget initiativ søgt midler til udviklingen af denne "Borgernes Udviklingsplan".

Borgerplanen er borgernes bud, visioner, mål og handlingsforslag til hvordan man sikrer den bedste mulige fremtid for byen og lokalområdet.

Planen har været under udarbejdelse fra august 2007 til januar 2008 og er revideret i 2016/17.

VI KAN, VI VIL. VI GØR.

Derfor har vi i Branderup

- Aktivcentret
- Friskolen
- Børnehuset
- Landsbyfesten
- Modtagelse af nytilflyttere og nyfødte
- Stier og tilgængelig natur
- Søer,bålhytter og shelter
- Fællesspisningen